

14. ÚPRAVY ÚČETNÍCH VÝKAZŮ PRO POTŘEBY FA

14.1 Rozvaha

14.1.1 Úvodní poznámky

A) Položky aktiv:

Řadí se podle jejich likvidnosti.

Seřazení probíhá sestupně, tedy:

- a) od nejlikvidnějších (hotovost), až po
- b) nejméně likvidní (stálá aktiva)

B) Položky pasiv:

Závazky se řadí podle jejich splatnosti.

I zde probíhá řazení sestupně, tedy:

- a) od těch, které mají být uhrazeny nejdříve (krátkodobé závazky), až po ty
- b) s nejdelší dobou splatnosti.

14.1.2 Upravená rozvaha

- **Rezervy**

Rezervy jsou pro potřeby finanční analýzy chápány zpravidla jako cizí a dlouhodobé zdroje. Někteří analytici však při výpočtu ukazatelů zadluženosti rezervy zcela vypouštějí.

V našich podmínkách musíme dávat navíc pozor při výpočtu ukazatelů obsahujících **krátkodobé závazky**, do kterých je navíc zapotřebí zahrnout krátkodobé bankovní úvěry a výpomoci z příslušné rozvahové položky.

Z upravené rozvahy lze pak snadněji zjistit, které její položky se vztahují:

- k činnosti opakující se v období jednoho roku – **krátkodobá aktiva**,
- k činnosti v delším období – **dlouhodobá, stálá aktiva**.

Výše uvedeným způsobem upravená rozvaha pro finanční analýzu by mohla vypadat takto (symboly v druhém sloupci označují příslušný řádek rozvahy v plném rozsahu):

Tabulka 2.1
Upravená rozvaha pro finanční analýzu

AKTIVA		PASIVA	
AKTIVA CELKEM		PASIVA CELKEM	
KRÁTKODOBÁ – OBĚŽNÁ AKTIVA:		CIZÍ ZDROJE:	
Finanční majetek	C.IV.	Krátkodobé závazky	B.III. + B.IV.2. + B.IV.3.
Krátkodobé pohledávky	A. + C.III.	Dlouhodobé závazky	B.II. + B.IV.1.
Časové rozlišení na straně aktiv	D.I.	Rezervy	B.I.
Zásoby	C.I.	Časové rozlišení na straně pasiv	C.I.
Dlouhodobé pohledávky	C.II.	CIZÍ ZDROJE CELKEM	B. + C.I.
KRÁTKODOBÁ – OBĚŽNÁ AKTIVA CELKEM	A. + C. + D.I.	VLASTNÍ KAPITÁL:	
FIXNÍ – STÁLÁ AKTIVA:		Základní kapitál	A.I.
Dlouhodobý nehmotný majetek	B.I.	Kapitálové fondy	A.II.
Dlouhodobý hmotný majetek	B.II.	Rezervní fond, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	A.III.
Dlouhodobý finanční majetek	B.III.	Výsledek hospodaření minulých let	A.IV.
		Výsledek hospodaření běžného účetního období	A.V.
FIXNÍ – STÁLÁ AKTIVA CELKEM	B. + C.II.	VLASTNÍ KAPITÁL CELKEM	A.

V této variantě upravené rozvahy jsou veškeré položky časového rozlišení na straně aktiv (řádek rozvahy D.I.) zahrnuty do oběžných (krátkodobých) aktiv a veškerá ostatní pasiva (řádek rozvahy C.I.) do cizích zdrojů. Pohledávky za upsaný základní kapitál (A.) jsou součástí krátkodobých pohledávek, rezervy (B.I.) součástí cizích zdrojů.

Pokud bychom chtěli docílit ještě přesnějšího začlenění položek časového rozlišení na straně aktiv i na straně pasiv, museli bychom mít k dispozici podrobnější informace, než které jsou uve-

14.1.3 Komentáře k upravené rozvaze

- a) všechny položky časového rozlišení na straně aktiv (D.I) jsou zahrnuty do oběžných (krátkodobých) aktiv – nerozlišuje se tedy dlouhodobost nebo krátkodobost „pohledávky“ (vyplývá údajně z potřeby zachovat platnost bilanční rovnice)
- b) všechny položky časového rozlišení na straně pasiv se zařazují do krátkodobých závazků (vyplývá údajně z potřeby zachovat platnost bilanční rovnice)
- c) rezervy
Zpravidla chápáno jako cizí a dlouhodobé zdroje???
Lépe ale zřejmě jako zdroje vlastní (s ohledem na mechanismus jejich vytváření ze zisku před zdaněním).
- d) V oběžných aktivech jsou zahrnuty i dlouhodobé pohledávky.
To je z pohledu FA nepřesné (zejména pro potřeby výpočtu likvidit) a proto se dlouhodobé pohledávky z oběžných aktiv vyjímají.
- e) Veškeré údaje uvažujeme v netto hodnotách, tedy očištěné o
 - oprávký a
 - opravné položky.
- f) Likvidnost není likvidační hodnota (míra rizika návratnosti půjček)!
Likvidační hodnota se odvozuje z účetní hodnoty pomocí likvidačních koeficientů (větších i menších než 1).

14.2 Výsledovka

14.2.1 Úvodní poznámky

Výkazy a náklady se člení na tři skupiny:

- a) provozní
- b) finanční
- c) mimořádné.

Není známo rozdělení zisku v aktuálním období (roce) na

- dividendy nebo podíly na zisku a
- nerozdělený zisk pro příští období.

Mimořádné výnosy a náklady se ve zdůvodněných případech do celkového výsledku hospodaření (pro účely FA!) nezahrnují.

14.2.2 Upravená výsledovka

Tabulka 2.2
Upravené výnosy pro finanční analýzu

PROVOZNÍ VÝNOSY:	
Obchodní a výrobní tržby	I. + II.1.
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	III.
Ostatní provozní výnosy	II.2. + II.3. + IV. + V.
PROVOZNÍ VÝNOSY CELKEM	I. + II. + III. + IV. + V.
FINANČNÍ VÝNOSY:	
Tržby a výnosy z dlouhodobého finančního majetku	VI. + VII.
Výnosové úroky	X.
Ostatní finanční výnosy	VIII. + IX. + XI. + XII.
FINANČNÍ VÝNOSY CELKEM	VI. + VII. + VIII. + IX. + X. + XI. + XII.
MIMOŘÁDNÉ VÝNOSY	XIII.

Tabulka 2.3
Upravené náklady pro finanční analýzu
(bez zahrnutí daně z příjmů)

PROVOZNÍ NÁKLADY:	
Výrobní a prodejní náklady	A. + B.
Osobní náklady	C.
Daně a poplatky	D.
Odpisy	E.
Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	F.
Ostatní provozní náklady	G. + H. + I.
PROVOZNÍ NÁKLADY CELKEM	A. + B. + C. + D. + E. + F. + G. + H. + I.
FINANČNÍ NÁKLADY:	
Nákladové úroky	N.
Ostatní finanční náklady	J. + K. + L. + M. + O. + P.
FINANČNÍ NÁKLADY CELKEM	J. + K. + L. + M. + N. + O. + P.
MIMOŘÁDNÉ NÁKLADY	R.

Ve výkazech můžeme dále definovat agregované položky:

Výnosy z běžné činnosti = Provozní výnosy + Finanční výnosy

Výnosy celkem = Výnosy z běžné činnosti + Mimořádné výnosy

Náklady na běžnou činnost = Provozní náklady + Finanční náklady

Náklady celkem = Náklady na běžnou činnost + Mimořádné náklady

V upraveném výkazu zisku a ztráty lze pomocí veličin definovaných v tabulkách 2.2 a 2.3 určit tyto veličiny **výsledku hospodaření**:

14.2.3 Komentáře k upravené výsledovce

- a) Provozní výsledek hospodaření = obchodní a výrobní tržby
+ tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu
+ ostatní provozní výnosy
- provozní náklady
- b) Finanční výsledek hospodaření = finanční výnosy – finanční náklady
- c) Výsledek hospodaření za běžnou činnost před zdaněním = Provozní výsledek hospodaření + Finanční výsledek hospodaření
- d) Mimořádný výsledek hospodaření před zdaněním = mimořádné výnosy – mimořádné náklady
- e) Výsledek hospodaření před zdaněním = Výsledek hospodaření za běžnou činnost před zdaněním + Mimořádný výsledek hospodaření před zdaněním
- f) Výsledek hospodaření za účetní období = Výsledek hospodaření před zdaněním – daň z příjmu
- g) Daňový základ = Výsledek hospodaření před zdaněním + připočitatelné položky – odpočitatelné položky +/- úpravy podle platných daňových předpisů

= daň z příjmů / sazba daně (jak desetinné číslo)

14.3 Vstupy Altmanova modelu

147

- b) velmi problematický je ukazatel x_4 , tj. podíl tržní hodnoty vlastního kapitálu k účetní hodnotě dluhu, a to jednak vzhledem k deformovaným tržním cenám na českém kapitálovém trhu a jednak k tomu, že celá řada podniků není veřejně obchodována,
- c) model neobsahuje problematiku vysoké platební neschopnosti charakteristické pro naši ekonomiku.

Hlavní problém aplikace modelu v českých podmínkách však spočívá v malém počtu podniků, které dosud zbankrotovaly, a tudíž v neexistenci reprezentativního vzorku dat, na kterých by bylo možno fungování modelu v našich podmínkách ověřit.

O určité řešení těchto problémů se pokusili Inka a Ivan Neumaierovi¹ ve svém článku v časopisu *Terno*. Mimo jiné navrhli i modifikovaný Altmanův model pro podmínky české ekonomiky, o kterém se stručně zmíníme v kapitole 5.1.2.

Pro ukazatele v Altmanově modelu se doporučuje používat tyto vstupy z finančních výkazů v úplném znění:

Ukazatel	Vstup z rozvahy (R) nebo výkazu zisku a ztráty (V)
EBIT	Výsledek hospodaření za účetní období (V) + Daň z příjmů (V) + Nákladové úroky (V)
Aktiva	Aktiva celkem (R)
Tržby (výnosy)	Tržby za prodej zboží (V) + Výkony (V) + Tržby z prodeje DHM a materiálu (V) + Ostatní provozní a finanční výnosy (V) + Tržby z prodeje cenných papírů a vkladů (V) + Výnosy z dlouhodobého finančního majetku (V) + Výnosové úroky (V) + Mimořádné výnosy (V) + Převod provozních a finančních výnosů (V)
Tržní hodnota vlastního kapitálu	$5 \times [(VH \text{ za účetní období (V) + Odpisy DNM a DHM (V)}]$
Účetní hodnota dluhu	Cizí zdroje (R) - Rezervy (R)
Zadržené výděvky	Fondy ze zisku (R) + VH minulých let (R) + VH běžného účetního období (R)
Čistý pracovní kapitál	Oběžná aktiva (R) - Dlouhodobé pohledávky (R) - Krátkodobé závazky (R) - Krátkodobé bankovní úvěry (R) - Krátkodobé finanční výpomoci (R)

Zahraniční zkušenosti s používáním Altmanova modelu ukázaly, že jeho schopnost predikce je relativně vysoká. Zřetelnější výsledky model vykazuje při přiblížení k bankrotu (přibližně v období dvou let před bankrotem), do vzdálenější budoucnosti pracuje model s menší statistickou spolehlivostí.

5.1.2 Upravený Altmanův model pro podmínky českých podniků

Již intuitivně lze tušit, že model vyvinutý ve Spojených státech na základě empirických zkušeností s fungováním vybraného vzorku amerických podniků nebude zřejmě možno se stoprocentní účinností aplikovat v podmínkách transformujících se ekonomik včetně české. Problematická

¹ Neumaierová, I., Neumaier, I. Zkuste spočítat svůj index IN. *Terno*, 5/95, str. 7-10.

14.4 Kategorie zisku a ukazatelé související

Tržby (= Výroba)

- náklady bez odpisů, úroků a daní
- = **EBDIT** (zisk před odpisy, úroky a daněmi)
- odpisy
- = **EBIT** (zisk před úroky a daněmi) = Operating Profit (USA) = **provozní zisk**
- nákladové úroky
- = **EBT** (zisk před zdaněním) = Operating Profit (GB)
- daň z příjmů
- = **EAT** (zisk po zdanění)

Pokud zavedeme další veličiny:

A - aktiva celkem

D - úročený cizí kapitál celkem

E - vlastní kapitál

t - efektivní sazba daně z příjmů, **ten se nerovná „úřední“ sazbě**, stanovené zákonem o dani z příjmů !!!!!

u - průměrná úroková sazba cizího kapitálu,

Ize formulovat následující závěry:

- a) $EBDIT = \text{veškeré výnosy} - \text{náklady krátkodobých výrobních faktorů}$
- b) $EBIT = EBDIT - \text{odpisy}$
- c) $EBT = EBIT - (A - E) \times u$
- d) $EAT = EBT \times (1-t)$
- e) $t = 1 - (EAT/EBT)$ v podobě desetinného čísla
- f) EBIT je tedy zisk který zbude z tržeb po odečtení
 - nákladů krátkodobých výrobních faktorů a
 - nákladů dlouhodobých výrobních faktorů
- g) Rozdělení EBITU pro stát, věřitele a vlastníky

Stát získá:

- daň ze zisku $EBT \times t$
- daň z výnosových úroků věřitele $u \times (A-E) \times t$
- celkem tedy $EBIT \times t$

Věřitelé a vlastníci získají:

$$EBIT \times (1 - t) = EAT + (A-E) \times u \times (1-t)$$

a z toho

Vlastníci (akcionáři) získají: EAT

Věřitelé získají: $(A-E) \times u \times (1-t)$